

EL 9 NOU

Com és tradició des de fa dècades, EL 9 NOU d'aquest divendres incorpora un quadernet especial amb les novetats d'autors vallesans de la temporada de Sant Jordi a Sant Jordi. Es tracta d'una llista documentada amb 145 propostes –que no són totes les que s'han publicat– en què estan representats tots els gèneres (ficció, assaig, llibres il·lustrats...). Són 145 victòries d'escriptors, lletraferits i estudiosos en el conreu de la literatura, la història, la crònica o la introducció a la lectura dels més petits gràcies als contes. Cal celebrar que

Les autores vallesanes d'aquest Sant Jordi

la immensa majoria d'autors vallesans escriuen i s'expressen en català, de manera que es troba a les mans dels lectors l'aposta en les seves compres d'aquest Sant Jordi perquè el català sigui llengua de consum i de lectura, perquè que és llengua de creació ja està prou demostrat.

Més enllà d'aquest punt de militància lingüística pel

català i els continguts o els creadors vallesans, aquesta diada deixa una altra dada a tenir en compte. D'aquestes 145 novetats comarcals, 74 les han escrites homes, 63 són obra de dones i una desena les han confeccionat grups i col·lectius. És clar que no hi ha encara una paritat entre escriptors i escriptores, però aquestes 63 obres

amb signatures femenines comencen a ser un fet rotund i inqüestionable. Cal reivindicar-lo pel que significa de normalització dels dos sexes com a generadors de cultura. I també cal significar-lo perquè aquest any les autores del Vallès Oriental tenen una qualitat més que notable. Les novel·les d'Eva Baltasar, Àngels Fitó, Teresa Sagrera,

Marina Martori, Glòria de Castro o Empar Moliner, la no-ficció d'Anna Ballbona, Maria Nicolau, Carme Ballús, Marta Ramon o Montserrat Garriga Paituví, els contes d'Eulàlia Canal, la poesia de Núria Busquet o la reedició de l'obra més emblemàtica de Núria Albó, entre moltes d'altres, són opcions més que interessants per als lectors més exigents, per als qui els agradi llegir sobre mons imaginats i per als qui prefereixin aprofundir en la realitat. I són opcions que permeten assegurar que les dones contribueixen amb força perquè el Vallès Oriental sigui *terra ferma* de llibres.

Racisme i empatia a la societat occidental (I)

Jordi Sedó

Lingüista i escriptor
www.escriptors.cat/autors/jordisedo

És notable la solidaritat que ha suscitat, entre nosaltres, la situació dels ucraïnesos i que, en canvi, aquest sentiment no hagi tingut una correspondència igual d'intensa en guerres com les de Síria, el Iemen, l'Afganistan o tantes altres de què, al llarg dels temps, hem estat, som i, dissortadament, serem testimonis.

La raó d'aquesta diferència de comportament rau, a parer meu, en un prejudici racista que –ens agradi o no–, malgrat l'imperant pensament políticament correcte, resta latent en el nostre subconscient i és allò que ens impedeix tenir reaccions igual d'empàtiques amb els ciutadans del Tercer Món o d'altres ètnies.

I, és clar, a la vista dels nostres reconeixement i acceptació majoritaris que el racisme és un prejudici execrable perquè afecta la línia de flotació dels drets humans més bàsics, ens en fem creus que, malgrat tota aquesta teòrica conscienciació, hàgim estat col·lectivament incapaços de sentir empatia amb les persones afectades per altres guerres que sentim més llunyanes amb la mateixa intensitat que amb els ucraïnesos.

Em sembla que aquesta diferència entre l'empatia amb uns i altres ens hauria de preocupar seriosament i que hauríem de procurar superar-la completament perquè no fer-ho és, ras i curt, amagar el cap sota l'ala amb conceptes distractors i subterfugis que emmascaren el nostre veritable fons, innegablement racista, que colguem sota una pàtina de solidaritat que potser arriba als grans gestos i proclames, però que no aconsegueix entrar de ple en el nostre sentir profund.

No dic pas que la nostra societat sigui obertament racista perquè no és així. Les nostres lleis, els nos-

tres comportaments públics, les nostres declaracions i, fins i tot, el nostre idioma han mirat d'adaptar-se, ni que sigui mínimament, a la lluita contra el racisme. Fins i tot, els partits que incorporen, en els seus programes, objectius clarament racistes neguen ser racistes perquè això, no els ho compraria gaire gent. Però no podem evitar que, per sota d'aquestes actituds més aviat externes, jagui un fons amb profundes arrels indubtablement racistes en el si de la societat, un fons que ja és, fins i tot, cultural; un fons que, en determinades ocasions, ens provoca irremissibles tics que no sempre percebem, però que ens delaten. Un fons, tanmateix, que condiciona els nostres actes.

Per això, una de les coses que més ens afecten dels desastres que ha provocat la guerra a Ucraïna és comprovar que els afectats són gent com nosaltres, que les seves ciutats i carrers són molt semblants als nostres, que intuïm que els edificis destruïts eren com els de les nostres ciutats, que la gent afectada s'expressa en uns termes i amb uns valors que podem entendre i compartir: veiem nois i noies que han hagut d'interrompre els estudis, podem imaginar-los mesos abans en discoteques com les nostres, ballant els ritmes que ballen els nostres joves; veiem gent gran que s'ha de desplaçar, gent gran que potser vivia en una residència o a casa, com els nostres avis, amb l'esperança d'arribar fins al final de la vida sense grans sotracos; veiem fugir els ucraïnesos amb animals de companyia com els nostres; veiem parelles que s'han hagut de separar de manera forçosa, bebès plorant perquè no els han pogut canviar els bolquers des de fa hores; persones que s'han quedat sense casa, una casa que era semblant a la nostra...

Tot això ens acosta als ciutadans ucraïnesos i constitueix bona part de les raons per les quals som capaços de sentir-hi empatia més fàcilment que no pas amb els ciutadans que pateixen altres guerres, envers els quals, d'acord amb la nostra història més

recent, és innegable que no ens hi hem abocat amb el mateix convenciment. Perquè som més capaços d'entendre el patiment d'uns ciutadans que se'ns assemblen que no pas el d'altres que viuen una circumstància que és tan diferent de la nostra. Perquè el dels primers podem imaginar-lo. En definitiva, perquè podem imaginar-nos nosaltres mateixos en aquella situació.

Quan observem que un pare s'ha de quedar a combatre al seu país mentre que la seva dona i els dos fills menors marxen cap a la frontera fugint de l'horror deixant el pis on vivien destruït, on han perdut també els mobles, el televisor, potser aquell relotge de paret que era el record d'un avi estimat i la feina que tenien tant ell com ella; quan ens adonem que els fills deixaran de poder assistir normalment a l'escola i de relacionar-se amb els seus amics de sempre; quan veiem el desconsol als ulls de la nena, que duu a les mans el nino que més estima i que ha pogut arregar de les runes; quan veiem que un futur semblant al que estem acostumats a veure en els nostres veïns, amics o fills ha quedat interromput en un punt que potser no té retorn, només llavors som capaços de pensar la frase clau: "I si això em passés a mi?" Una pregunta que difícilment encertem a formular-nos quan veiem per televisió que els afectats són persones amb una realitat vital tan diferent a la nostra, com la del Tercer Món.

Tanmateix, segurament, és tan o més dura que els drames que ha provocat la guerra a Ucraïna, la situació que ens ofereix el panorama social d'una família formada per una parella i quatre o cinc fills d'algun indret d'Àfrica que han hagut d'abandonar casa seva perquè la seva aldea ha estat atacada i saquejada, un habitatge pràcticament sense mobles on vivien com podien uns nens que potser ja havien nascut amb la guerra com a paisatge de fons i uns pares que es guanyaven la vida amb mitjans ocasionals i, per tant, amb un futur incert i una qualitat de vida per sota dels mínims de què hauria de gaudir tot ésser humà, i en una comunitat de carrers sense asfaltar, sense enllumenat i potser sense clavegueram. Però, precisament per això, ens costa d'imaginar-la per a nosaltres mateixos. És un món que ens és tan aliè que ens costa posar-nos en la pell d'algú que es veu obligat a viure així. La sideral distància que existeix entre la situació d'aquesta suposada família del Tercer Món i la nostra actua com una barrera mental que ens impedeix comprendre del tot el seu patiment. I, aleshores, ens costa més fer-nos aquella pregunta: "I si això em passés a mi?" I, naturalment, hi paguem un lamentable preu en capacitat d'empatia, que crec que efectivament, cal interpretar, sens dubte, com un prejudici racista.

A la segona part d'aquest article –aquest proper dilluns–, miraré d'entrar una mica més en el detall d'aquesta asimètrica percepció del patiment aliè.